

**Janusz Ostoja-Zagórski, Alojzy
Wawrzyński, Maria
Krygier, Bolesław
Nowaczyk, Andrzej Dzieczkowski**

**Sobiejuchy, gm. Żnin, woj. bydgoskie.
Stanowisko 1**

Informator Archeologiczny : badania 16, 120-121

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SOBIEJUCHY, gm. Żnin
woj. bydgoskie
Stanowisko 1

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury
Materialnej
Zakład Archeologii
Wielkopolski w Poznaniu

Badania prowadzili: doc.dr hab.
Janusz Ostoja-Zagórski i Alojzy
Wawrzyński przy współudziale mgr
Marii Krygier /Muzeum Okręgowe
w Bydgoszczy/ i przedstawicieli
 nauk przyrodniczych: geomorfologa
 dr.Bolesława Nowaczyka /UAM-Poznań/
 i malakologa dr.Andrzeja
 Dzieczkowskiego /Pracownia Paleo-
 botaniczna IHKM PAN/. Finansował
 IHKM PAN. Osiedle kultury łużyckiej
 z okresu halsztackiego.

Celem prac było uchwycenie zasięgu umocnień obronnych w północnej strefie osiedla. Badaniami objęto rejon, w którym znajdowały się najlepiej zachowane i dobrze w terenie czytelne wyniesienia interpretowane jako relikt wału obronnego. Nie natrafiono jednak na pozostałości lub nawet ślady konstrukcji drewnianych wału. Uzyskano natomiast szereg danych, które pozwalają wykluczyć istnienie umocnień obronnych w tej części osiedla. Obserwacje archeologiczne potwierdzają również wyniki prowadzonych równoległe z pracami wykopaliskowymi badań przyrodniczych i to zarówno geomorfologicznych, jak również i malakologicznych. Wykazały one, iż bezpośrednio na osadach jeziernych spoczywa cienka warstwa utworów humusowych pochodzących najprawdopodobniej z wysokiego brzegu. Procesy jego abrazji przebiegały w tym miejscu już po powstaniu osiedla ludności kultury łużyckiej. Strefa kontaktu abrazji z warstwami kulturowymi czytelna jest najlepiej w miejscu, w którym następuje załamanie się stoku. Możemy więc przypuszczać, iż na badanym przez nas odcinku nie było w okresie funkcjonowania osiedla wału obronnego. Pozostaje więc nadal sprawą nierozstrzygniętą kwestia charakteru osadnictwa na stanowisku 1 w Sobiejuchach. Czy mamy tu do czynienia z grodem /jak się to do tej pory przyjmuje/ czy też osadą z natury obronną otoczoną jedynie w miejscach najłatwiej dostępnych umocnieniami obronnymi. Ostateczna weryfikacja tej hipotezy możliwa będzie jednak dopiero po przebadaniu innych odcinków domniemanego wału obronnego, którego istnienie sugerują widoczne w terenie, częściowo zniwelowane wyniesienia.

W trakcie eksploracji warstw kulturowych w rejonie domniemanych umocnień obronnych odkryto natomiast obiekt mieszkalny z wyraźnie czytelną podłogą w formie klepiska glinianego z dwoma paleniskami /być może piecami kopulastymi/ w częściach zachodniej i wschodniej. Analiza

zarejestrowanego układu nawarstwień pozwoliła na wyróżnienie kilku poziomów użytkowania wspomnianej wyżej podłogi glinianej. Z poziomem najmłodszym, datowanym na podstawie analizy materiału ceramicznego na HaC związane jest stosunkowo dobrze zachowane klepisko gliniane o wymiarach 1,2 x 1,2 m, którego punkt centralny stanowił krąg o średnicy 1,0 m. Jego zasięg wyznaczają biegnące dookoła dwie równoległe linie oddzielone od siebie niewielkim wyniesieniem o wysokości 4 mm, tworzące dwa koncentryczne koła. Przyjmując możemy, iż mamy tu do czynienia z tzw. quasi-paleniskiem spełniającym funkcje kultowe. Odkryte w br. w Sobiejuchach palenisko kultowe nawiązuje typologicznie do trackich i daczkich obiektów tego typu, a dosyć ścisłe analogie znamy z terenów Rumunii. W odległości 0,80 m w kierunku północnym od paleniska natrafiono na głęboką studnię, której eksploatację z uwagi na konieczność zachowania niezbędnych warunków bezpieczeństwa przerwano na głębokości 4,5 m od stropu darni. Na głębokości tej natrafiono na pierwsze ślady drewnianego ocembrowania ścian studni.

Podsumowując wstępnie rezultaty badań stwierdzić możemy, iż w północnym rejonie osady /na wyniesieniu interpretowanym do tej pory jako relikty wału obronnego/ znajdowało się domostwo z usytuowanym w centralnym punkcie obiektem kultowym składającym się z paleniska i głębokiej studni. Kultowy charakter odkrytego zespołu obok licznych analogii z terenów Europy potwierdza także materiał zabytkowy, a więc przede wszystkim krążki wykonane ze skorup i kości, liczne fragmenty kości zwierzęcych - w tym fragmenty czaszek psów i kóz oraz skupisko małży. Analiza układu nawarstwień małż występujących w wyraźnie czytelnym skupisku pozwala na wysunięcie przypuszczenia, iż pierwotnie znajdowały się one w owalnym pojemniku, być może kobiałce wykonanej z wikliny.

Badania w mikroregionie Sobiejuchy będą kontynuowane.

STRASZEWO, gm.Koneck
woj.włocławskie
Stanowisko 47

patrz
neolit

STROBIN, gm.Konopnica
woj.sieradzkie
Stanowisko 2

Muzeum Archeologiczne
i Etnograficzne w Łodzi

Badania prowadził mgr Zdzisław Kaszewski. Finansował WKZ w Sieradzu. Dziesiąty sezon badań. Osada obronna kultury łużyckiej z okresu halstattycznego D i z wczesnego okresu lateńskiego /550-300 p.n.e./.

Badania objęły obszar 600 m², usytuowany w zachodniej i północno-zachodniej części osady. Odsłonięto dalszy